Wprowadzenie

Jeżeli w programie duszpasterskim Kościoła w Polsce powracamy do tematyki eucharystycznej, która stanowi fundament życia duchowego katolika, to nie może w niej zabraknąć osoby Maryi, którą św. Jan Paweł II w encyklice *Ecclesia de Eucharistia* (z 17 IV 2003) nie bez racji nazwał „Niewiastą Eucharystii". Rozpoczynając VI rozdział tej encykliki, papież napisał, że „jeśli chcemy ponownie odkryć ścisłą więź, jaka istnieje między Kościołem i Eucharystią w całym jej bogactwie, to nie możemy zapomnieć o Maryi, Matce i Wzorze Kościoła" (nr 53). W ten sposób przypomniał on o głębokim związku, jaki zachodzi między Maryją, Eucharystią i Kościołem, który żyje Sakramentem ołtarza.

Odnośnie do tego Kongregacja do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w instrukcji pt. *Rok Eucharystii. Wskazania i propozycje* (z 15 VIII 2004) zaznacza, że spotkanie z „Bogiem z nami i dla nas" zakłada obecność Dziewicy Maryi. Aby więc „głęboko przeżywać celebrację eucharystyczną i czynić to w taki sposób, żeby pozostawiała ona ślad w naszym życiu, nie ma lepszej drogi, jak «uczyć się» od Maryi, «Niewiasty Eucharystii»" (nr 5). Ta myśl pojawia się już we wstępie do tego dokumentu, gdzie czytamy, że „w szkole «Niewiasty Eucharystii» zaproszeni jesteśmy do «podziwu» wobec Misterium Ciała i Krwi Chrystusa i do troski o ożywienie gorliwości w całym Kościele".

Na długo przed wydaniem encykliki *Ecclesia de Eucharistia* św. Jan Paweł II często zwracał uwagę na ten ścisły związek Maryi z tajemnicą Eucharystii.

Na przykład w jednej z katechez maryjnych (z 30 VII 1997), mówiąc o wyjątkowej roli Maryi, jaką odgrywa Ona w dziejach zbawienia i w Kościele, powiedział, że „po Pięćdziesiątnicy Maryja nadal żyje w tej braterskiej wspólnocie, słucha nauczania apostołów, uczestniczy w modlitwie i w «łamaniu chleba», czyli w sprawowaniu Eucharystii (por. Dz 2,42). Ta, która żyła w ścisłym zjednoczeniu z Jezusem w nazaretańskim domu, teraz żyje w Kościele w głębokiej komunii ze swoim Synem, obecnym w Eucharystii".

Ta myśl papieża pojawiła się już 10 lat wcześniej w jego encyklice *Redemptoris Mater* (z 25 III 1987), w której napisał: „Pochwały wznoszące się ku Maryi w każdym sprawowaniu liturgii eucharystycznej kształtowały wiarę, pobożność i modlitwę wiernych. W ciągu wieków przeniknęły całą ich postawę duchową, ożywiając głębokie nabożeństwo dla Najświętszej Matki Boga" (nr 32).

W innym miejscu tego dokumentu jeszcze raz podkreślił, iż „słusznie pobożność ludu chrześcijańskiego zawsze dostrzegała głęboką więź pomiędzy nabożeństwem do Matki Bożej i kultem Eucharystii: jest to godne podkreślenia tak w liturgii zachodniej, jak i wschodniej, w tradycji rodzin zakonnych, w duchowości współczesnych ruchów, także młodzieżowych, w duszpasterstwie sanktuariów maryjnych. Maryja prowadzi wiernych do Eucharystii" (nr 44).

Kierując się tymi wskazaniami, Polskie Towarzystwo Mariologiczne dołącza do programu duszpasterskiego zbiór pomocy, które mają służyć popularyzacji wiedzy mariologicznej oraz pogłębianiu i rozszerzaniu kultu maryjnego (por. Statut PTM, art. 7).

Niniejszy zeszyt składa się z czterech części. Pierwszą stanowi bogaty zestaw konspektów homilii do *Zbioru Mszy Świętych o Najświętszej Maryi Pannie*. Skoro mówimy o ścisłym związku Maryi z tajemnicą Eucharystii, to przede wszystkim bogaty wybór Mszy z tego zbioru daje okazję spojrzenia na tajemnicę eucharystyczną w perspektywie maryjnej. Przypomina o tym cytowana instrukcja Kongregacji do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów pt. *Rok Eucharystii. Wskazania i propozycje* (nr 5).

W drugiej części prezentowanego „Zeszytu Maryjnego" mamy pięć konferencji maryjnych, dla których inspiracją jest nauczanie papieskie św. Jana Pawła II i Benedykta XVI. Mogą być one wykorzystane w pracy formacyjnej zrzeszeń katolików świeckich, szczególnie o profilu maryjnym, jak: koła Żywego Różańca, Pomocnicy Matki Kościoła czy Legion Maryi.

Nieodłącznym elementem kultu eucharystycznego jest adoracja Najświętszego Sakramentu. O jej doniosłości przypomniał św. Jan Paweł II w encyklice *Ecclesia de Eucharistia*, nakładając na duszpasterzy obowiązek troski, aby wierni trwali na adoracji przed Chrystusem obecnym pod postaciami eucharystycznymi, szczególnie podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu (por. nr 25).

Adoracja Chrystusa Pana w wystawionej Hostii w istocie jest trwaniem w ciszy serca – jest obecnością, „patrzeniem i miłowaniem" (A. Tanquerey). Nie może więc być traktowana jako pretekst do przeglądu piosenki religijnej czy popisu recytatorskiego, jak to często bywa w życiu parafialnym. Aby więc pomóc wiernym za przykładem Maryi, która „wszystkie te sprawy rozważała i zachowywała w swoim sercu" (Łk 2,19), kontemplować Oblicze Chrystusa, przedstawiamy w trzeciej części niniejszego zeszytu trzy konspekty rozważań w czasie adoracji, a właściwie zestaw tekstów biblijnych i papieskich służących skupieniu myśli i uczuć na tajemnicy Eucharystii. Nadają się one do wykorzystania zarówno w indywidualnej, jak i wspólnej adoracji Najświętszego Sakramentu. Akcent w nich został położony na treść papieskiego nauczania.

Wspomniana instrukcja Kongregacji do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dotycząca Roku Eucharystii, który trwał od 10 X 2004 do 16 X 2005 roku, zaznacza, że „chociaż podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu nie powinno się wykonywać innych praktyk pobożnościowych ku czci Dziewicy Maryi i Świętych [...], to zrozumiałe jest, że Urząd Nauczycielski nie wyklucza Różańca: ma on właśnie taki chrystocentryczny charakter, który należy podkreślać i rozwijać. [...] Dlatego w praktyce duszpasterskiej winny być odkrywane i rozwijane elementy, o których jest mowa w *Rosarium Virginis Mariae*, rozdział III. Słuchanie tekstu biblijnego, milczenie medytacyjne, dopowiedzenie chrystologiczne po imieniu Jezus w trakcie modlitwy „Zdrowaś Maryjo", śpiewane „Chwała Ojcu", dodana modlitwa końcowa skierowana do Chrystusa, także w formie litanijnej; wszystkie te akty uwydatniają charakter kontemplacyjny, który cechuje modlitwę przed Najświętszym Sakramentem znajdującym się w tabernakulum lub wystawionym do adoracji" (nr 16).

W czwartej części „Zeszytu Maryjnego" proponujemy więc sposób odmawiania Różańca z dopowiedzeniami chrystologicznymi po imieniu Jezus, które odpowiednio do rozważanej tajemnicy uwzględniają aspekty eucharystyczne. Metodę tę wypracował Dominik z Prus († 1460). Była rozwijana i upowszechniana przez kartuzów z Trewiru, z jego macierzystego klasztoru, na długo przed tym, gdy w XVI wieku ukształtowała się zbliżona do współczesnej forma modlitwy różańcowej, w której pierwsza część pozdrowienia anielskiego została dopełniona wezwaniem „Święta Maryjo, Matko Boża...".

Św. Jan Paweł II w przemówieniu do swoich współpracowników w centralnym zarządzie Kościoła (28 VI 1980) powiedział, że „Maryja jest obecna w Kościele, ażeby pobudzać do świętości swoich najlepszych synów, kierując ich na heroiczną drogę ewangelicznego i misjonarskiego poświęcenia się biednym, małym, prostym i cierpiącym, tym, którzy oczekują Dobrej Nowiny Chrystusa. Maryja jest natchnieniem świętości Kościoła".

Niech zatem trwanie w „Maryjnej szkole", której programem formacyjnym jest przeżywanie Eucharystii, przyniesie owoce świętości. Świętość bowiem jest tą „perspektywą, w którą winna być wpisana cała działalność duszpasterska" Kościoła w trzecim tysiącleciu (por. NMI 30).

Lublin, Matki Bożej z Lourdes 2018
ks. prof. dr hab. Marek Chmielewski
przewodniczący Polskiego Towarzystwa Mariologicznego